

NHO Reiselivs innspill til regjeringens vedtatte stortingsmelding om reiseliv
15.juni 2015
Kristin Krohn Devold, NHO Reiseliv

Innledning

Reiselivet vokser i hele verden, og blir stadig viktigere i Norge. NHO Reiseliv har laget en [2,5 min film \(YouTube: Norsk Reiseliv\)](#) basert på Verdiskapningsanalysen, utarbeidet av Menon i 2015, som viser dette. En reiselivspolitik for fremtiden må utnytte - ikke hemme - dette mulighetsbildet. For at Norge skal få sin naturlige del av veksten må det offentlige løse sine primær oppgaver bedre og mer moderne, slik at de ikke hemmer reiselivet som en moderne og digitalisert næring. Videre må den verktøykassen det offentlige tilbyr næringslivet være tilpasset en tjenestesektor som utvides til stadig nye områder, og som har andre karakteristika enn tradisjonell industri og varehandel.

Den særlige markedsføringsordningen for reiselivet som i dag forvaltes av Innovasjon Norge, og som ikke er en del av de generelle og næringsnøytrale nærings-virkemidlene, må gjennomgås for å se om andre måter å organisere markedsføringsordningen på er mer optimal for reiselivet. Ordningen må styrke markedsføringen av norsk reiseliv utenlands, og samtidig styrke samarbeidet og koordineringen med de regionale destinasjons-selskapene i Norge.

NHO Reiseliv ber ikke om subsidier, men at det offentlige løser sine oppgaver mer effektivt og ikke hemmer en moderne reiselivs-utvikling, samt anerkjenner og støtter de muligheter som ligger i internasjonal reiselivsvekst for Norge i årene som kommer.

1.En reiselivspolitik tilpasset en digital nåtid og fremtid

Hele samfunnet er i sterk endring, der digitalisering og automatisering foregår i de fleste bransjer. Tjenestesektoren, som reiseliv, ikt- og banknæringen er sterkt berørt, og nye reiselivstjenester er i vekst. Produktivitetsøkninger i reiseliv de siste årene skyldes i første rekke digitaliserings-utviklingen. Fokus på produktivitet, som i Produktivitets-utvalget, vil forsterke behovet for tempo i digitaliseringen av hele samfunnet.

- Det offentlige har et tilretteleggingsansvar som en primær oppgave, med utbygging av infrastruktur som gir wifi overalt. Wifi er en like sentral offentlig primær oppgave som tidligere tiders vann- og strøm-forsyning til hele landet.
- Det offentlige har ansvaret for selv å digitalisere alle sine tjenester som næringslivet er sterkt avhengig av; søknads-skjemaer, godkjennelser i alle kommuner og på alle områder, i digitalisert form på Alltinn e.l. I dag bruker reiselivsbedriftene, med i gjennomsnitt 5-10 ansatte, altfor mye tid på tungvint og lovpålagt kommunikasjon på gammeldags vis knyttet til søknader, bevilgninger, godkjennelser med offentlige myndigheter.
- Alle pålagte kurs mm må kunne tas som e-learning slik at små reiselivsbedrifter ikke må sende ansatte langt bort fra daglig drift med unødig tidsbruk og kostnader.
- Nye betalingsordninger må tillates tatt i bruk som overflødiggjør kontantbruk, både mobilbetaling, kortbruk, cashless-systemer og en rekke digitale ordninger som gir enkel og trygg overføring av midler og sparer næringsdrivende for store kontanthåndterings-kostnader i et samfunn der færre og færre banker har kontanthåndtering som tjeneste for sine næringskunder. Den enkelte reiselivsbedrift må selv kunne velge å si nei takk til kontanter.

2. Offentlige virkemidler tilpasset tjenestesektoren og reiseliv

Generelle offentlige virkemidler som forsknings og utviklingsmidler fra Forskningsrådet og midler fra Innovasjon Norge må tilpasses tjeneste- og reiselivs-sektorens utviklings og innovasjonsprosjekter. Disse skiller seg på flere områder fra prosessene i tradisjonelle utviklingsprosjekter i industrien, jfr. NHH senter for tjenesteinnovasjon.

3. Tilsynsveldet må få en veilednings-kultur og samarbeids-holdning; Tillitt må gjenreises.

Effektivitet og produktivitet i det norske samfunn er basert på Tillitt. Norge skårer høyest på det internasjonale Tillits barometeret, World Value Survey. Tillitt er en forutsetning for verdiskapning, skapertrang, endringsvilje, skattevilje og velferd. Mangel på tillitt er et betydelig hinder for det samme. I dag er det store mylder av offentlige tilsyn som utvikles i Norge i sterk ubalanse til bedriftenes tid og ressurser for å tilfredsstille disse, og utviklingen er i ferd med å ødelegge en sentral verdi i norsk verdiskapning. I et samfunn der flere skal kontrollere enn de som skal produsere og betjene kunden, stopper mye opp og tillitt mellom næringsdrivende og det offentlige brytes ned. Når reiselivsbedrifter på 5-10 ansatte opplever at 4 tilsyn kommer på besøk på en uke, og legger beslag på ledelse og ansattes viktige tid med kundene, gjerne i høysesong, og oppførselen er kritisk og respektløs, og alle funn går rett til media før klagebehandling eller tid til oppretting av mangler er gjennomført, da er tillitten brutt.

- Det er et hovedansvar for Næringsdepartementet som koordineringsdepartement for næringslivet og reiselivet, å gjenskape en tillitskultur mellom de offentlige tilsynene og næringsdrivende, basert på vellykket veiledning som norm og suksess-indikator, ikke det å finne flest mulig feil og henge ut enkeltbedrifter i media. Tilsynsveldet er et særlig problem for reiselivet, for de våre små bedrifter er berørt av så mange av dem at de hemmer skapertrang og næringsutvikling. Skjenketilsyn, Mattilsyn, Personallistetilsyn og Arbeidstilsyn er en særlig utfordring for reiselivsbransjen, og det må nye politiske føringer til fra toppen for å endre holdninger og skape positiv veiledningskultur i tilsynene.

4. Den særskilte markedsføringsordningen for reiseliv må rendyrkes, styrkes og utredes omorganisert

I et Innovasjon Norge som tydelig fronter næringsnøytralitet, har reiselivsnæringens markedsføringsordning en mindre logisk plassering enn tidligere. Ordningen eksisteres fordi reiselivsnæringen skiller seg tydelig fra andre eksport-næringer på ett område; vi kan ikke sende produktet ut til kunden, kunden må komme til oss. Å markedsføre nasjonen Norge er derfor et offentlig ansvar, mens bedriftene markedsfører seg selv.

Det må utredes å styrke dagens ordning med bedre næringskontakt i IN eller ta ordningen ut i et eget "Visit Norway" under NFD som kan linkes enda tettere opp til de regionale reisemålsselskapene enn i dag. NHO Reiseliv viser til et eget innspill fra Forum for Reiseliv der vi er med.

5. Næringen må unngå nye skatter og avgifter som hemmer fremtidig vekst, nyskaping og konkurranseevne

Scheel-utvalget har foreslått kraftig økning i moms på overnatting (hotell-momsen). Regjeringen må si et klart nei til forslaget som vil ramme vår mulighet til å ta en andel av den økte internasjonale reiselivs-veksten. Den særnorske skatten på norsk eierskap av norske bedrifter, formuesskatten bør fjernes i tråd med Regjeringens løfter. Reiselivet er eid av mange små bedrifter med høye kapitalutgifter til bygninger og lokaler, og så vel formueskatt som eiendomsskatt rammer reiselivet

hardere enn mange andre bransjer. I tillegg straffes kokkekunst og sunn mat gjennom serveringsmomsen, der "takeaway"-bransjen og "bensinstasjon"-mat slipper unna med lavere sats. En felles momssats sikrer like konkurransevilkår for god kokkelaget mat basert på sunne norske råvarer med mer usunn kioskmat, og kan styrke en viktig internasjonal mat-trend i reiselivet.

- Reiselivets internasjonale konkurransevne avhenger av kostnadsnivået. Nye "turistskatter" vil være en særskatt på den reisende og bør ikke utredes, og det bør fortsatt føres en politikk for å sikre en konkurransedyktig lav kronekurs.

6.Arbeidsmiljølov og regelverk tilpasset reiselivets virkelighet

Et moderne reiseliv må tilpasses sesongsvingninger og bedriftenes behov for å jobbe når kundene er der. I reiselivet er det sesongene som er "attraktive", noen aktiviteter er forbeholdt vinteren, andre sommeren eller høsten. Her kan det også være store variasjoner fra landsdel til landsdel. Vår bransje har derfor behov for stor fleksibilitet i organiseringen av arbeidet, og mange arbeidstagere tiltrekkes nettopp av anledningen til å kunne jobbe mye i perioder, for så å ta det mer rolig i andre. Ikke alle ønsker en 8-16 jobb, og reiselivsgjestene er der tvert imot når andre bransjer har stengt, etter 1600, i helger og i ferier. Nordlyset sees best om natten, midnattssolen likeså.

- Reiselivet er fornøyd med at Arbeidsmiljøloven er noe oppmyket, men det er behov for å gå videre i samme retning. Vi aksepterer at det er en maksimumsgrense for overtid på årsbasis, men mener fleksibiliteten gjennom året må være større. Det blir meningsløst når preppemaskinene i alpinesentrene ikke kan preppe natt til søndag i høysesongen fordi kvoten på søndagsjobbing er oppbrukt. Skisesongen er kort, og lør/søn er viktigste dager for kundene.
- Godkjenning av ID-bevis mm for sesongansatte må praktiseres gjennom digitale løsninger, eller at myndighetene kan stille ute på de viktigste destinasjonene. I dag må ledelsen i enkelte reiselivsbedrifter reise 36 mil med den ansatte for å få bekreftet gyldig ID. Godkjenningskrav fra det offentlige må tilpasses reiselivsbedriftenes virkelighet og åpningstider, ikke motsatt.

7.Effektiv transport med fly, buss, ferge og tog er en offentlig primæroppgave

Effektiv transport inn til Norge og mellom viktige norske destinasjoner er et myndighetsansvar. At den reisende har tilstrekkelig antall flyruter og kostnadseffektive konkurransedyktige flyplasser for inngående trafikk er avgjørende. På ruter med mer enn ett flyselskap er prisene betydelig lavere enn på monopolstrekninger. Konkurransen må stimuleres.

- Likeså må langruter for busser og hurtigbåter være et nasjonalt ansvar, da dagens konsesjonsmakt i fylkeskommunene hemmer langruter på tvers av flere fylker. Langbussrutene mellom våre største byer passerer mange fylker, og det er dag stor frustrasjon for reiselivsbedriftene hvordan disse sub-optimaliseres for det enkelte fylke istedenfor å optimalisere selve transportstrekningen.
- Konsesjonene må også tilpasses volumer for feriereisende, ikke bare fastboende. Destinasjoner med svært få fastboende og mange sesongturister får ikke tilpasset tilbudet til det reelle behovet for buss/ferge-ruter, da kriteriet for tildeling er antall fastboende.
- Alle rutetider må finnes på app, og konsesjonene må betinge rutetider ett år frem slik at reiselivsplanlegging er mulig.

Det vises for øvrig til alle enkeltpunkter og forslag i vedlagte næringspolitiske plattform. Denne oppdateres fortløpende og kan finnes på NHO Reiselivs nettsider.